

บทที่ 5

บทสรุปและข้อ เสนอแนะ

เสือโคคำฉันท์ เป็นผลงานชิ้น เอกชิ้นหนึ่งของพระมหाराชครูฝ่ายพราหมณ์โรหิตกริในรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ผลจากการวิเคราะห์ เปรียบเทียบ เรื่องเสือโคคำฉันท์ กับวรรณกรรมนิทานที่มี เนื้อ เรื่องใกล้เคียงกับ เสือโคคำฉันท์ อาทิ พหลาคาวิชาดก นิทานเรื่องรากษส นิทานเรื่องสองพี่น้อง รวมถึงนิทานมุขปาฐะในถิ่นเหนือและอีสาน สรุปได้ว่า พระมหाराชครูได้เค้าโครง เรื่อง เสือโคคำฉันท์มาจากนิทานพื้นบ้านของอินเดียตามแบบ เรื่องที่ 131 302B และ 516B ที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างลูกเสือลูกโคผจญภัยแล้วได้คุ้มครอง พระมหाराชครูนำนิทานอินเดียมาดัดแปลงและเพิ่มเติมรายละเอียด หรือเหตุการณ์บางตอนให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ และสังคมแวดล้อม เช่น เพิ่มอนุภาคเกี่ยวกับการกระทำมาตุฆาต การใช้ดอกบัวเสี่ยงทาย หรือการเปลี่ยนบทบาทผู้ช่วยพระ เอกจากเพื่อนมาเป็นพี่ เพราะในสังคมไทยถือความสัมพันธ์ระหว่างพี่น้อง เป็นเรื่องสำคัญ การแพร่กระจายของนิทาน เรื่องนี้อาจ เกิดจากชาวจีน อินเดียที่เข้ามาค้าขายแถบสุวรรณภูมิ หรือนักสอนศาสนาที่เข้ามาสอนศาสนาในแถบนี้ ในขั้นแรก อาจเป็นการเล่าสู่กันฟัง เป็นทอด ๆ กระแสการถ่ายทอดที่ต้องใช้ระยะเวลาพอสมควร อาจทำให้ผู้เล่าแทรกเรื่องราวบางเรื่อง เข้าไป และขณะเดียวกันก็พยายามทำให้เรื่องราว เหล่านั้นมีความเหมาะสมกลมกลืนกับ เนื้อ เรื่อง เดิม ถึงกระนั้น เค้าโครง เรื่องของ เสือโคคำฉันท์ก็ใกล้เคียงกันมากที่สุดกับแบบ เรื่องของนิทานอินเดียดังกล่าวนี้

จุดมุ่งหมายที่พระมหाराชครูแต่ง เสือโคคำฉันท์ คือ เพื่อความบันเทิง และเพื่อทดลองใช้คำประพันธ์ประเภทฉันท์แต่ง เป็น เรื่องยาว นอกจากนี้ พระมหाराชครูอาจต้องการบันทึกสภาพสังคมในสมัยนั้นที่มีความขัดแย้งระหว่างคนไทยและชาวต่างชาติ การจะ

กล่าวตรง ๆ ย่อมไม่สมควร จึงแฝงไว้ในรูปของนิทาน โดยชี้ให้เห็นโทษของความขัดแย้ง กล่าวคือ เมื่อมนุษย์ เป็นกลุ่มชนในสังคมเดียวกัน ก็ควรมีความรักใคร่ปรองดองกัน ถ้ามีข้อขัดแย้งหรือพิດใจกันอย่างรุนแรง ความวิบัติจะมาถึงตัวได้ง่าย

โครงเรื่องของ เสือโคคำจันท์ มีลักษณะ เป็นนิทานมหัศจรรย์ (Fairy Tale) กล่าวคือ มีโครงเรื่อง ที่เน้นความวิเศษมหัศจรรย์ และ เวทมนตร์คาถา ตัวเอกของเรื่อง ได้รับการชุบชีวิตจากสัตว์เดรัจฉานมา เป็นคนได้ ก็โดยอาศัยสิ่งศักดิ์สิทธิ์และ เวทมนตร์ต่าง ๆ อีกทั้งมีคุณสมบัติที่เหนือมนุษย์ขึ้นไปอีก คือ ไม่มีใครฆ่าฟันได้ นอกจากนี้ ยังมีอนุภาคสำคัญ ๆ ที่เน้น เรื่องอิทธิปาฏิหาริย์ เช่น การย่นระยะทาง การเสกย่อตัวให้เล็กลง และ เรื่องของนกยักษ์กินคนทั้ง เมือง ส่วนแก่นเรื่อง เน้นที่ความซื่อสัตย์ เรื่องราวต่าง ๆ ที่ดำเนินต่อเนื่องกัน ล้วนผูกพันเกี่ยวโยงกับแก่นเรื่องนี้โดยตลอด ถ้าระดับศีลย์ก็จะบังเกิด เหตุร้ายต่าง ๆ นานา ถ้ารักษาศีลย์ก็จะประสบผลดี การดำเนินเรื่อง เป็นไปตามขนบของวรรณคดีไทย คือ เริ่มด้วยบทประณามพจน์ แล้วจึงดำเนินเรื่อง โดยการผูกเรื่องให้น่าพิศวง อันเป็นผลต่อเนื่องให้เรื่องดำเนินสืบมา กวีได้เชื่อมโยงเรื่องต่าง ๆ อย่างกลมกลืน กระชับ ไม่มีความสลับซับซ้อน ถ้าคนใดต้องการผลทางอารมณ์เป็นพิเศษ จึงมีการพรรณนาที่ละเอียดลออมากขึ้น ส่วนเรื่องของตัวละครนั้นน่าสนใจมาก ตัวละครเอกฝ่ายชายมีลักษณะเป็น พระเอกแบบวีรบุรุษ คือ มีรูปร่างที่งดงามและมีความสามารถประกอบกันไป การที่ตัวเอกมีชาติกำเนิดที่แปลกพิสดาร อาจเกิดจากความต้องการของกวีที่จะชี้ให้เห็นว่า ตัวเอกนั้นมีบุญญาธิการมากกว่าคนทั่ว ๆ ไป ลักษณะที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งของเรื่องนี้คือ ความรักใคร่ผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้นของพี่น้อง ส่วนตัวละครเอกฝ่ายหญิงทำให้ประจักษ์ชัดเท็จจริงว่า เรื่องมารยาทหญิง เป็นสิ่งพึงระวัง และขณะเดียวกันยังสะท้อนให้เห็นค่านิยมที่ว่า ผู้หญิงมีฐานะทางสังคมต่ำกว่าชายในทุกกรณี

คุณค่าอีกประการหนึ่งของ เสือโคคำฉันท คือ เรื่องความงามของภาษา กล่าวคือ กริยามีความประณีตบรรจงในด้านการใช้คำ เพื่อให้เกิดความงามทั้งฝ่าย เสียงและความหมาย การสรรคำมาใช้ กระทำได้ตรงตามจุดมุ่งหมายและมีหลายลักษณะ เช่น การเล่นเสียง การเล่นคำ การเล่นคำชุดอันแพรวพราว ยิ่งกว่านั้นยังมีการเล่นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันแต่ต่างระดับความหมายกัน นอกจากนี้ มีการใช้ภาพพจน์แบบต่าง ๆ การใช้คำ และการเลือกใช้ชนิดของฉันทที่มีลำนํ้า จังหวะ สีสลัมพันธ์กับเนื้อหา อันจะทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจสารที่กริต้องการสื่อได้อย่างลึกซึ้ง และสามารถจินตนาการตามได้อย่างชัดเจน

จากที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า วรรณคดี เรื่อง เสือโคคำฉันท มีความงามเพียงพร้อมทั้งด้านเนื้อหา และความไพเราะไม่ยิ่งหย่อนกว่าวรรณคดีคำฉันท เรื่องอื่น ๆ ในยุคเดียวกัน

ข้อ เสนอแนะ

ภายหลังจากศึกษาวิเคราะห์วรรณคดี เรื่อง เสือโคคำฉันทแล้ว ผู้วิจัยใคร่ขอเสนอให้มีการศึกษาวรรณคดีไทย เรื่องอื่น ๆ ที่มีที่มาจากแบบ เรื่องของนิทานอินเดีย หรือ ศึกษาการแพร่กระจายของนิทาน เรื่อง เสือและโคในถิ่นต่าง ๆ โดยการศึกษาอย่างเจาะลึก เพื่อ เปรียบ เทียบความแตกต่างทางด้านเนื้อหา องค์ประกอบ และแนวคิดที่ปรากฏในนิทานแต่ละท้องถิ่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย